

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Факультет історії, політології та міжнародних відносин
Кафедра політології та соціології

Кваліфікаційна робота

Вплив зовнішньої політики Дональда Трампа на взаємовідносини між
Україною та Сполученими Штатами Америки

Виконав: студент IV курсу
Факультету історії, політології та
міжнародних відносин
спеціальності 291 Міжнародні
відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії
Осейчук Ірина Михайлівна

Науковий керівник:
Крет Ольга Віталіївна

Рецензент:

Рівне – 2021

ЗМІСТ

Вступ	3
Розділ 1 Теоретичні підходи у дослідженні поняття зовнішньої політики та її аналізу	7
1.1. Огляд наукових праць та основні підходи до визначення поняття "зовнішньої політики"	7
1.2. Особливості розвитку наукового напрямку аналізу зовнішньої політики.....	14
Розділ 2 Динаміка взаємовідносин України та Сполучених Штатів Америки	16
2.1. Історія становлення відносин між США та Україною до 2017 року.....	16
2.2. Аналіз напрямів зовнішньої політики Дональда Трампа.....	23
Розділ 3 Дослідження зовнішньої політики Сполучених Штатів Америки 2017 - 2021 років та її вплив на відносини з Україною	26
3.1. Аналіз особливостей зовнішньої політики Дональда Трампа щодо України.....	26
3.2. SWOT-аналіз основних напрямків політики адміністрації президента США Дональда Трампа щодо України.....	29
3.2.1. Методологія SWOT-аналізу та використання його в політичній сфері.....	29
3.2.2. SWOT-аналіз політики США щодо України за президентства Д. Трампа.....	36
Висновки	42
Список використаних джерел	45

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Сполучені Штати Америки вже як десятиліття мають позицію держави-лідера на світовій арені. Від початку часів Колумба зацікавленість світу в цьому краї була досить високою що і перетворило Америку на один із центрів світової політики.

Могутність та впливовість США допомогла врегулювати безліч конфліктів, економічних криз та нестабільних ситуацій в світі. Це і приваблює міжнародних акторів до будівництва позитивних відносин та мати Америку як країну-партнера. Не винятком є і Україна, особливо в часу протистояння з агресором, Російською Федерацією. Відносини Росії та США не завжди були однозначними, що і впливало на взаєвідносини України з США.

Зовнішня політика США після приходу до влади адміністрації Дональда Трампа змінила свій напрямок. Непередбачуваність президента вплинула на порядок та ситуацію на міжнародній арені. Нестабільність у відносинах з Україною теж відчувалась. Оскільки держава-агресор теж має певні переваги в партнерстві з США.

Мета роботи. Дослідити особливості зовнішньополітичної взаємодії між Україною та Сполученими Штатами Америки в період президентства Дональда Трампа

Для досягнення даної мети, необхідно виконати **наступні завдання:**

- проаналізувати основні підходи у визначенні поняття зовнішньої політики;
- дослідити процес становлення аналізу зовнішньої політики як наукового напрямку дослідження;

- описати динаміку становлення відносин між США та Україною до 2017 року;
- охарактеризувати основні напрями зовнішньої політики Дональда Трампа;
- висвітлити особливості зовнішньої політики Дональда Трампа щодо України;
- виконати SWOT-аналіз основних напрямків політики адміністрації президента США Дональда Трампа щодо України.

Об'єктом дослідження є зовнішня політика Сполучених Штатів Америки.

Предмет дослідження - розвиток взаємовідносин між Сполученими Штатами Америки та Україною під час президентства Дональда Трампа.

Методи дослідження. Під час написання даної роботи були використані загальнонаукові методи. Використовуючи аналіз та синтез, було опрацьовано наукові праці, щодо даної теми. Термінологічний та порівняльний методи аналізу допомогли описати та дослідити поняття зовнішньої політики. За допомогою історико-політичного методу проведено аналіз початку зародження відносин між США та Україною. Системним підходом було проаналізовано основні напрями зовнішньої політики Дональда Трампа. Для висвітлення позитивних та негативних сторін у політиці президента США щодо України було використано SWOT-аналіз. Також в даній роботі присутні результати проведення методу узагальнення: висновки.

Наукова новизна одержаних результатів:

- досліджено вплив зовнішньої політики адміністрації Дональда Трампа на взаємовідносини між Україною та США;

- проведено SWOT-аналіз основних напрямків політики президента США Дональда Трампа щодо України;
- описано динаміку відносин України та США;
- досліджено пріоритетні напрямки зовнішньої політики Д. Трампа.

Практичне значення отриманих результатів. Результати проведеного аналізу в даній роботі можуть бути використані у вивченні наступних дисциплін: "Методи дослідження міжнародних відносин", "Аналіз зовнішньої політики", "Міжнародні відносини та світова політика".

Апробація отриманих результатів. Деякі аспекти дослідження були апробовані при написанні тез та виступів на теми: "Агресія як інструмент зовнішньої політики" (X Міжнародна наукова конференція на тему «Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії», відбулася 26-27 листопада 2020 р. Рівненський державний гуманітарний університет. Рівне), "Поняття агресії у міжнародних відносинах" (I Міжнародна наукова онлайн конференція «Інформаційна гігієна як напрям національної безпеки», яка відбулася 11 травня 2021 року у Волинському національному університеті імені Лесі Українки), "Семіотичний аспект політичної реклами" (Міжнародна науково-практична конференція «Соціальні комунікації: інструменти, технологія і практика», яка відбулась на базі Класичного приватного університету м. Запоріжжі 26–27 лютого 2021 р.). [10] та "Розвиток взаємовідносин між Україною та США під час президенства Д. Трампа" (Звітна наукова конференція викладачів, співробітників і здобувачів вищої освіти Рівненського державного гуманітарного університету за 2020 рік, яка відбулася 13-14 травня 2021 року).

Структура дипломної роботи. Роботи складається зі вступу, основної частини, яка містить три розділи, висновків та списку використаної літератури.

В першому розділі проаналізовано поняття "зовнішня політика". Описано як розвивався науковий аналіз зовнішньої політики держави.

Другий розділ Характеризує історію та розвиток відносин між Україною, від часів її незалежності, та Сполученими Штатами Америки. Також здійснено аналіз основних пріоритетних напрямів зовнішньої політики президента США Дональда Трампа на міжнародній арені.

В третьому розділі досліджено розвиток подій та відносин між Україною та США під час каденції Дональда Трампа. Та проведено SWOT-аналіз основних напрямків політики президента США Дональда Трампа щодо України.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ У ДОСЛІДЖЕННІ ПОНЯТТЯ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ТА ЇЇ АНАЛІЗУ

1.1. Огляд наукових праць та основні підходи до визначення поняття зовнішньої політики

Наукові роботи, що стосуються визначення та вивчення поняття зовнішньої політики. В своїй праці "Прийняття рішень як підхід до вивчення міжнародної політики" Р. Снайдер, Г. Брак та Б. Сапін [45] описали державний рівень аналізу зовнішньої політики фундаментального у міжнародній діяльності цієї держави. В праці Г. Спруут та М. Спруут "Гіпотези про взаємозв'язок людини і середовища в контексті міжнародної політики" [46] розглядають зовнішню політику з психологічної точки зору, як навколишнє середовище політика впливає на його рішення. Поняття "зовнішня політика" узагальнено в науковому доробку Дж. Розенау "Вивчення світової політики: теоретичні та методологічні виклики", де автор комплексно досліджує зовнішню політику [42]. Рівневий аналіз зовнішньої політикпровів К. Волц у роботі «Людина, держава і війна: теоретичний аналіз» [54]. Продовження ідеї Волца можна віднайти в роботі Д. Сінгера «Проблема рівня аналізу в міжнародних відносинах» [43]. В. Гадсона «Аналіз зовнішньої політики: класичні та сучасні теорії» [33] дослідник виокремив п'ять рівнів аналізу зовнішньої політики. Відчизняні науковці А.Д. Богатуров, Н.А. Косолапов, М.А. Хрустальов зробили акцент на дослідженні системного рівня аналізу зовнішньої політики держави у своїй праці «Нарисів теорії і політичного аналізу міжнародних відносин» [2]. Б.І. Ткаченко описав функції зовнішньої політики в праці "Проблеми ефективності зовнішньої політики Росії на Далекому Сході" [17]. В спеціалізованому словнику «Світова політика і міжнародні відносини: ключові слова і поняття» автори дають визначення зовнішньої політики як

загальни курс держави в міжнародних справах [9]. Т. Данн, С. Сміт, А. Хедфілд в праці "Зовнішня політика: теорії, актори, справи" [44] описують основні етапи розвитку аналізу зовнішньої політики як окремого наукового напрямку. Д. Гернер написав працю «Еволюція вивчення зовнішньої політики» [30] про становлення та розвиток науки про зовнішню політику. Д. Хелд в праці "Глобальні трансформації, політика, економіка та культура" [32] описав процес глобалізації та її вплив на зовнішню політику держави.

Наукові доробки щодо історії відносин США та України. Щербак Ю. "Україна на шахівниці Буша-старшого" описує візит Дж. Буша до України на початку 90-х [25]. Р. Попадюк детально описав процес ядерного роззброєння України в 1992–1996 рр. в праці "Американсько-українські відносини" [39]. В роботі "Ядерний виклик у Росії та нових країнах Євразії" Дж. Куестер розповів про ядерне питання в новоутворених країнах після розпаду СРСР [41]. Про прорахунки Л. Кучми в політиці та реакцію США Каратницький А. описав в праці "Плавлення в Україні" [35]. Камінський Є. в "Українсько-американські відносини на початку 21-го століття" [5] описав виклики тогочасних взаємовідносин США та України. "Роль України у "оновленні"" [38] автор Панас А. описує процес врегулювання В. Ющенком важливих економічних питань того часу. Погорська І. в праці "Україна-США: асиметрія двостороннього партнерства у глобальному світі" [14] наголосила на нерівності в баченнях та стратегіях США та України. Шамшур О. описує невдалу євроатлантичну інтеграцію "Відносини України- США: євроатлантичний контекст" [23]. Про напрямки зовнішньої політики пише Шамшур О. в "Початок ери Обама. Зовнішньополітичний вимір" [24].

Наукова література щодо SWOT-аналіза. Є. Маршаков, Є. Кузнецова та Ю. Буссель у своєму дослідженні "Методи структурованої оцінки: SWOT-аналіз, концептуальна карта, колірне голосування" [8] розповідають про використання SWOT-аналізу у сфері державного управління. С.В. Ізосімов в роботі "Метод SWOT-аналізу: його місце в

методах дослідження, переваги і недоліки" [4] проаналізував сам метод та його використання. П.Н. Сухарьов детально описує недоліки методу в "Метод SWOT-аналізу: його переваги та недоліки" [16].

У сучасних умовах розвитку світового історичного процесу жодна держава не має змоги існувати уособлено, оскільки процеси глобалізації зумовлюють глибоку взаємозалежність і взаємопроникнення, розмиття кордонів між зовнішньою та внутрішньою політикою, національним і міжнаціональним рівнями життя суспільства окремої держави. Зважаючи на це, будь-якій державі для забезпечення сталого розвитку необхідно постійно вступати у взаємини з іншими акторами міжнародних відносин, що і реалізується через національну зовнішню політику

Процес дослідження історії зовнішньої політики будь-якої держави містить аналіз багатьох суміжних термінів і понять, категорій. Його основою є система базових категорій, які традиційно є провідними. Водночас саме поняття «зовнішня політика» перебуває в постійному розвитку

Явище зовнішньої політики має досить широкий масштаб, тому і дослідження даної сфери має безліч рівнів та аспектів. З огляду на ці обставини проблематика визначення та аналізу новітніх підходів до визначення та дослідження зовнішньої політики держави є надзвичайно актуальною. Дослідження визначення поняття про зовнішню політику не є новою для досліджень. Найбільш розробленими підходами до визначення поняття «зовнішня політика» вирізняються праці у сфері теорії міжнародних відносин та політологічної науки. Серед таких публікацій слід виділити роботи таких авторів, як: Р. Снайдер, Г. Брак, Б. Сапін, Г. Спрут та М. Спрут, Дж. Розенау, К. Волц, Д. Сінгер, В. Гадсон, А.Д. Богатуров, Н.А. Косолапов, М.А. Хрустальов і т.д. Незважаючи на досить великий обсяг досліджень даної сфери дискусія щодо визначення самого поняття «зовнішня

політика держави» продовжується через багатогранність та багатосекторність даного явища.

Аналізуючи доробок науковців західної школи, серед визначних дослідників зовнішньої політики слід особливо зупинитися на працях таких її представників, як Р. Снайдер, Г. Брак, Б. Сапін. Найбільш вагомим в досліджуваній у цій публікації тематиці стала їхня праця «Прийняття рішень як підхід до вивчення міжнародної політики [45], де автори відмовлялися від розуміння національної держави як певної абстракції й одночасно визнавали існування державного рівня аналізу зовнішньої політики як фундаментального у міжнародній діяльності цієї держави.

Західні дослідників категорії «зовнішня політика» Г. Спрут та М. Спрут [46], у своїх працях стверджували, що розміркувати про могутність у міждержавних відносинах без урахування зовнішньої політики, яку вони асоціювали зі стратегіями, рішеннями і цілями, було б помилково. Однак, на відміну від Р. Снайдера, Г. Брака і Б. Сапіна, у працях Г. Спрут та М. Спрут по-іншому розставлено пріоритети. Дослідники зосередили свою увагу на психологічному аспекті та середовищі, в якому перебувають особистість або певні групи, які беруть участь в ухваленні зовнішньополітичних рішень.

Дж. Розенау в праці «Предтеорії і теорії зовнішньої політики» [42] писав, що для цілісного аналізу та розуміння поняття «зовнішня політика» краще використати теорію, яка полягає в узагальненні інформації, яка була отримана як результат аналізу різних частин явища, від певних якостей правлячої еліти до системи міжнародних відносин. Даним способом дослідник зміг різнобічно дослідити зовнішню політику, об'єднуючи та систематизуючи отриману інформацію.

К. Волца у роботі «Людина, держава і війна: теоретичний аналіз» [54] теж використовував підхід системного аналізу. При дослідженні

міжнародних конфліктів він розділив їх на три частини. Перша - це поведінка політичних лідерів, як їх поведінка та мотиви дій можуть вплинути на розвиток міжнародного конфлікту. Друга частина - це аналіз внутрішньої системи держави, її економіка, правляча еліта і т.д.. Та третя частина - сама система міжнародних відносин та її особливості.

Ідеї К. Волца розвивав Д. Сінгер у роботі «Проблема рівня аналізу в міжнародних відносинах» [43], в якій він детально аналізував міжнародну систему і державу як рівні аналізу міжнародних відносин. Сінгер уважав, що державний рівень аналізу потребує більшої уваги, оскільки він дає змогу детально проаналізувати міжнародні відносини з погляду держави, акцентуючи на тому, що, держава є основний актор міжнародних відносин та самостійно обирає напрям своєї зовнішньої політики.

Однією із основоположних робіт в дослідженні аналізу зовнішньої політики є робота В. Гадсона «Аналіз зовнішньої політики: класичні та сучасні теорії» [33]. Науковець розділив аналіз зовнішньої політики на п'ять рівнів. перший рівень досліджував політичну психологію лідера держави, як він впливає на напрям розвитку зовнішньої політики держави та чим керується при прийнятті рішень. Другий рівень передбачав дослідження прийняття рішень групи суб'єктів, які беруть участь в реалізації зовнішньої політики. третій рівень досліджував як національна та культурна ідентичність впливає на прийняття зовнішньополітичних рішень. Як внутрішня політика держави впливає на зовнішню політику досліджується на четвертому рівні. На п'ятому рівні аналізуються ресурси, географія, потенціал та політична система держави та як ці характеристики задають напрям зовнішньої політики.

За допомогою системного аналізу зовнішньої політики науковці пострадянського простору А.Д. Богатуров, Н.А. Косолапов, М.А. Хрустальов

[2] проаналізували процес еволюції сучасної системи міжнародних відносин та її підсистем.

Б.І. Ткаченко визначає зовнішньополітичну діяльність держави як одну із діяльностей соціуму. Функція даної діяльності - це задовільняти інтереси національні держави у сфері міжнародних відносин [17]. Тобто основне завдання це забезпечення функціонування політики держави на міжнародній арені для задоволення її внутрішнього розвитку. Що означає, що зовнішньополітична діяльність держави є підвладна внутрішній політиці.

Наведені приклади свідчать про наявність дискусійних проблем формулювання дефініції зовнішньої політики держави. Поняття зовнішньої політики є ширшим від поняття «зовнішньополітична діяльність держави» і включає його в себе. Наприклад, автори спеціалізованого словника «Світова політика і міжнародні відносини: ключові слова і поняття» вважають: «Зовнішня політика – загальний курс держави в міжнародних справах, сукупність дій держави за межами своєї суверенної території, що мають на меті реалізацію національних інтересів. Покликана забезпечити відносини цієї держави з іншими державами і проводиться відповідно до її принципів і цілей, здійснюваних шляхом різних засобів і методів» [9].

У цьому контексті більшою мірою сьогодні відображаються погляди кількох наукових шкіл, які вивчають знання про характер міжнародних відносин і меншою мірою – те, як ці відносини реалізуються на практиці. Зазначимо, що процеси світової політики виникають у результаті діяльності її акторів, так само, як міжнародна політика, що втілюється в міжнародних відносинах, здійснюється завдяки діяльності суб'єктів міжнародних відносин. Використання такого підходу дає підставу стверджувати, що цілі своєї зовнішньої політики держава, як і будь-який інший актор, досягає тільки під час діяльності. Однак певної миті суб'єкт може діяти, а може і не діяти. Бездіяльність держави в зовнішньополітичній діяльності розглядається

в тому сенсі, що окремо взятій державі в конкретний історичний період будь-яка діяльність під час відносин з іншими державами може бути не вигідна або що держава може бути не здатна будь-що зробити. Інші держави можуть сприймати бездіяльність однієї з них як її цілеспрямовану зовнішньополітичну діяльність, оскільки досить часто внаслідок бездіяльності однієї з держав наступають найважливіші для інших держав наслідки. При цьому в певних випадках держава, яка здійснює зовнішньополітичну діяльність, може припускати, що її бездіяльність саме так і буде сприйнята іншими державами.

Політика держави - це управління, певна стратегія дій, що мають спрямування на досягнення цілей. Політика проводиться за допомогою діяльності державних установ та інститутів та політичної ідеології держави. Сьогодні все ще зберігається відмінність між поняттями «міжнародні відносини» і «зовнішня політика». Міжнародні відносини розглядаються як найбільш масштабне поняття, яке включає в себе політичні та інші зв'язки між суб'єктами міжнародних відносин. У сучасних умовах особлива увага приділяється зовнішній політиці держав, які ведуть активну діяльність на міжнародній арені. За допомогою різних методів наукового пізнання (івент-аналіз, контент аналіз, порівняння) експерти проводять аналіз ефективності введення зовнішньої політики держав [9].

В історії суспільних відносин зовнішня політика виникла разом із появою держав. Зовнішній політиці будь-якої держави можна дати визначення. Це сфера діяльності державної влади і, перш за все, керівних органів у сфері міжнародних відносин із метою здійснення певного впливу на учасників міжнародних відносин. Необхідно зазначити, що зовнішня політика здійснюється за інших суспільних умов, ніж внутрішня. Міжнародне суспільство має свою індивідуальну децентралізовану систему, складовими елементами якої є окремі держави. Для реалізації своїх національних інтересів держава проводить зовнішню політику. Основна її

мета даної політики – це забезпечити умови для реалізації інтересів держави, забезпечення внутрішньої безпеки і благополуччя громадян. На базі зовнішньополітичної діяльності держав ґрунтуються певні міжнародні відносини, тобто сукупність політичних, економічних, культурних, військових, правових та інших зв'язків, а також взаємовідносин між державами, народами, політичними, економічними, науковими, релігійними, культурними організаціями та установами.

1.2. Особливості розвитку наукового напрямку аналізу зовнішньої політики

Відповідно до дослідження науковців Оксфордського університету Т. Данна, С. Сміта, А. Хедфілда розвиток аналізу зовнішньої політики як наукового напрямку можна розділити на три періоди [44].

На першому етапі науковці розділяли аналіз зовнішньої політики із загальним розумінням теорії міжнародних відносин. Одним із головних факторів ведення зовнішньої політики дослідники виділяли особистісний фактор лідера, який приймає рішення. Д. Гернер писав «Аналіз зовнішньої політики виник з традиційного розуміння зовнішньої політики, оснований на "реальній" політиці з його тезою про унітарну природу держави...» [30].

Протягом другого етапу дослідники намагалися пояснити зовнішню політику за допомогою багаторівневої теорії. Даний підхід вплинув на теорію прийняття зовнішньополітичних рішень. Дослідження процесу прийняття рішень є одним із компонентів аналізу зовнішньої політики. Оскільки саме рішення в даній сфері є одним із ключових факторів діяльності держави та амбасадорів і не тільки.

Згідно теорії прийняття зовнішньополітичних рішень існує два рівня утворення рішення: індивідуальний та бюрократичний. Індивідуальний

рівень передбачає що основна роль у виробленні рішення належить фізичній особі, що приймає рішення. Бюрократичний рівень передбачає діалог та спільні дії державних бюрократичних структур.

Третій період включає в себе комплексний підхід до розуміння зовнішньої політики. В даний період науковці розглядають такі явища, як лідерство, інформація та інформаційне забезпечення. Приділялося більше уваги до ролі та впливу даних компонентів на зовнішню політику.

З розвитком глобалізації, науковці розпочали досліджувати як дане явище впливає на зовнішню політику та її аналіз. Д. Хелд описує глобалізацію як процес (або сукупність процесів), який втілює формування в просторовій організації соціальних відносин і транзакцій, породжуючи трансконтинентальні або міжрегіональні потоки та мережі активності, взаємодії та влади [32].

Одним із наслідків глобалізації це інтеграція та злиття внутрішнього та зовнішнього, що ставить під загрозу знищення поняття зовнішньої політики. Але, не зважаючи на даний фактор, допоки буде існувати відмінності в культурі, мові, сприйняття всіту та менталітет кордони стертися не зможуть, тому відповідно і не зникне поняття зовнішня політика. Змінюється розуміння інструментів, необхідних для здійснення зовнішньополітичної діяльності. Глобалізація є однією з причин зміни правил гри акторів на міжнародній арені. Оскільки вони організовані не лише територіально, а мають й інші взаємозв'язки та взаємозалежності.

Як підсумок поданого вище матеріалу можна зазначити що кожна теорія пояснення поняття зовнішньої політики розкриває дане явище з різних сторін та рівнів, що в свою чергу показує на багатогранність даного об'єкту аналізу.

РОЗДІЛ 2

ДИНАМІКА РОЗВИТКУ ВЗАЄМВІДНОСИН УКРАЇНИ ТА СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ

2.1. Історія становлення відносин між США та Україною до 2017 року

Відносини між Україною та Сполученими Штатами Америки від початку проголошення незалежності та після "холодної війни" були досить не простими. Підтвердженням цього є промови американських лідерів, які на початкових етапах сприймали відходження України від СРСР з негативом. Візит Дж. Буша-ст. у липні 1991 року Україна оцінила як жест підтримки її прагнення до незалежності. В його промові в українському парламенті було озвучено два основних напрямки: згадки про СРСР та питання незалежності України. Головна думка промови мала не дуже позитивний настрій для українського народу. Адже Дж. Буш-ст. наголосив на необхідності відмовитись від напряму до незалежності, який встановило собі українське суспільство. «Але свобода – це не те ж саме, що незалежність. Американці не будуть підтримувати тих, хто прагне незалежності для того, щоб замінити тиранію на місцевий деспотизм. Ми не будемо допомагати тим, хто сприяє самовбивчому націоналізмові [26]». Дані слова Дж. Буша були сприйняті як політична недоречність, оскільки в країні не було виявів етнічного націоналізму [25].

3 січня 1992 р. США та Україна офіційно встановили дипломатичні відносини. На початку своєї незалежності Україна провела різноманітні політичні, економічні, соціальні та військові реформи відповідно за зразком західних країн, а також здійснила «однобічну» проамериканську дипломатію у зовнішній політиці. У травні 1992 р. після зустрічі президентів двох країн була підписана «Угода про відносини між США та Україною та встановлення демократичного партнерства». Ця угода встановила основні норми розвитку

двосторонніх відносин. Метою політики США щодо України на той час було швидке знищення понад 2150 тактичних ядерних озброєнь та понад 185 стратегічних ядерних озброєнь, що залишилися від Радянського Союзу. Відповідно до «Лісабонського протоколу», Україна стала правонаступницею «Договору про скорочення стратегічних озброєнь», підписаного Радянським Союзом 31 липня 1991 р. Україна зобов'язалася дотримуватися політики становлення неядерної держави і готова приєднатися до договору про нерозповсюдження ядерної зброї.

14 січня 1994 р. Президент США Б. Клінтон, президент Росії Б. Єльцин та президент України Л. Кравчук підписали тристоронню угоду про знищення ядерної зброї на території України, згідно з якою Україна передасть всю ядерну зброю Росії для знищення. 4 лютого 1994 р. Український парламент затвердив перший етап договору про зменшення стратегічного наступального потенціалу, а 18 листопада Україна ратифікувала угоду про нерозповсюдження ядерної зброї. Після візиту до Києва, президент Клінтон підтвердив важливість України для Європи та наголосив що Україна може стати важливим компонентом у майбутньому Європи [51]. За цими словами ховалась справжня мета Б. Клінтона: він був зацікавлений в розвитку потенціалу та зміцненні України як стримуючий чинник для Росії. З цього моменту взаємовідносини між США та Україною перейшли на новий етап. Політична стратегія США щодо України і Росії також набрано нових обертів.

Посол США в Україні Р. Попадюк, який був безпосереднім учасником подій описав процес ядерного роззброєння України в 1992–1996 рр. [39]. Проте сказати, що рівень безпеки України після завершення цього процесу підвищився досить складно. Він наголосив що Україна буде оцінювати всій стан безпеки діями Російської Федерації, та не буде зважати на запевнення та заяви краї-лідерів [41].

В період від 1998 по 2000 роки будь які зрушення в позитивну сторону відбувалися досить повільно, що спричинило розчарування Заходу. З середини 1999 р. обидві держави очікували конкретних дій одна від одної, попри всі заяви та декларації. Україна надіялась отримати допомогу та підтримку, США очікували стабілізацію політико-економічного стану української держави.

Американські лідери критично оцінюють демократичний шлях України, а з іншого боку розуміють цінність України для Європи та Америки. В 2000 році Клінтон під час візиту до України сказав що Америці потрібна сильна, демократична та розвинена Україна щоб бути партнером. Також наголосив на спільність України та США в розвитку світової безпеки [27].

Політологи США аналізували ситуацію політичної кризи в Україні та наголошували, що причиною цього стали недоліки та прорахунки уряду Л. Кучми у стратегії демократизації та не достатньо чітка позиція щодо запровадження принципів громадянського суспільства. Зміни в суспільстві та в управлінні були не тільки в інтересах України, але й в інтересах США. Не зважаючи на це, американські лідери не вірили в можливість української еліти самостійно, без допомоги провести адміністративну реформу [35] Через надто слабкі демократичні інститути та корупцію серед чиновників, потреба у хороших дружніх відносинах із США гостро відчувалась. Всі намагання були направлені щоб здобути прихильність американської адміністрації, що мало домогтися зменшити євроатлантичну ізоляцію. США не поспішало брати на себе ніяких серйозних зобов'язань, хоч і підтримувала орієнтацію України на Захід. Причинами цього були: бажання підтримувати не ворожі стосунки з Росією та неготовність до інтеграції України [5].

Незважаючи на непорозуміння та певної паузи у відносинах двох країн, Штати притримувались думки про важливість розміщення України на Євразійському континенті та не поділяли думки про приєднання України до

Білорусі та Росії. Різка зміна напрямку політики України на користь Москви негативно вплинула б на Європейські країни. Американські політологи писали: «Напрямок України до незалежності допоміг прискорити розпад Радянського Союзу у 1991 р., і автономія Києва залишається вирішальною для запобігання відродженню Москви як головної регіональної загрози безпеці» [35].

Події, які сталися з Г. Гонгадзе, І. Александровим та "касетний скандал", зіпсували імідж України на міжнародній арені. Не зважаючи на заяви американського уряду щодо України, що вона через декілька десятиліть стане демократичною європейською країною, політична нестабільність вплинула на зменшення обсягів іноземних інвестицій [11]. Ситуація в Україні показала що стоїть за законом та формальною демократією. Ієрархічна державна командна структура, корупція та можливість застосування сили мали владу більшу, ніж закон. Це все дозволяло Л. Кучмі утримувати владу в своїх руках, і давало переваги в управлінні.

Одним із напрямків політики уряду В. Ющенка було проведення реформ та євроінтеграція України. Однак Верховна Рада України 26 квітня 2001 р. відправила у відставку уряд В. Ющенка. Дана подія стривожила США та Європу, оскільки було не відомо чи продовжить розпочатий курс наступний прим'єр.

Охолодження у відносинах підтвердив пізній візит високопосадового представника нової президентської адміністрації Дональда Рамсфельда до України. Також, будучи в Польщі 2001 р. Дж. Буш не відвідав Україну, хоч неоноразово згадував її в своїх розмовах з польськими лідерами.

Після терористичної атаки 11 вересня 2001 року відносини України та США отримали інший напрям. Росія взяла участь в міжнародній боротьбі з тероризмом, що покращи її відносини з Європою та США.

Одним із позитивних показників покращення відносин між США та Україною було участь української армії в миротворчій акції в Іраці. За часи незалежності країни, це було перша її участь до подій світового масштабу. Але В.Ющенко зробив критичну помилку, вивівши війська з місця подій та не скористався можливістю повної участі в акції [22].

2002 року Україна була звинувачена в продажі радарів пасивного спостереження Іраку. Звинувачення не мало підстав, але це не покращило ситуацію відносин України та США. Уряд США не спішив визнати Україну як країну з ринковою економікою, що було досить важливим для економічної ситуації. Також було скасовано поправки Джексона-Веніка щодо України та допомога при вступі в Світову організацію торгівлі (СОТ). Лояльність В.Ющенка допомогла врегулювати ці питання. Однак, при вступі в СОТ Україна погодилась на не вигідні для неї умови та США не надали інвестиції що не мали позитивний вплив на економіку країни [38].

Географічне положення України сприяло співпраці та розвитку партнерських відносин з США. Ракетні технології, нафтопровід, а також Азовський та Чорномарський шельфи були об'єктом зацікавленості Америки. Тому партнерство США та України мало більше економічний, ніж політичний характер [14].

На початку президенства В.Ющенка в 2004 році США зробило кроки вперед до України. Політичні представники та лідери нанесли декілька візитів один одному. На інавгурації В.Ющенка був присутній посланець президента США К.Пауел. Весною 2005 року В.Ющенко відвідав США з офіційним візитом.

Незважаючи на напрямок ідей та кроків у зовнішній та внутрішній політиці, підтримка від західних країн тривала не довго. Адже, В. Ющенко не до кінця утримав цей напрямок та не до кінця був вірним своїм ідеям [23].

Управління Віктора Ющенка призвело до негативних наслідків. США втратило зацікавленість в Україні. Попри це, в 2005 році відбулося ряд подій, які покращили відносини між країнами. В галузі економіки було проведено ряд реформ. США надали Україні статус учасника Загальної системи преференцій (GSP). Також 2006 року було скасовано торгові санкції. Україна отримала підтримку США при вступі до Світової організації торгівлі. Також цього року було визнано Україну, як країну з ринковою економікою. Через два роки було підписано Українсько-американську Хартію про стратегічне партнерство та безпеку.

При президенстві В. Януковича, президент США Б. Обама продовжував співпрацю з Україною в сфері економіки та бізнесу, зокрема в збільшенні інвестицій. Б. Обама під час зустрічі з українським президентом в 2010 році, наголосив на готовність допомогати Україні стати розвиненою та сильною державою на міжнародній арені. Американсько-українська зустріч була однією з вирішальних подій у відносинах між державами. Під час виступу на 20-му конгресі українців Америки Б. Обама сказав що Україна є готова до виконання плану дії щодо членства в НАТО та наголосив на готовність допомогати, щоб держава стала повноцінним членом [24]. Незважаючи на всі позитивні кроки назустріч, ускладнення політичної ситуації в Україні у 2012 році негативно вплинули на подальші кроки США. Тому в 2013 році Україна отримала допомогу на збереження демократії на 25 млн. доларів менше від попередньої суми [7]. Коли влада США відкрито заявила що Україна опинилася на межі диктатури, допомогу видавали ще з більшим небажанням. Україна, в списку напрямків політики США, посунулась на задні ряди.

В 2014 році місця в перших рядах стратегічних напрямках зовнішньої політики США зайняли Афганістан, Ірак та Сирія. Щодо України, Америка вирішила що ЄС має вирішити всі виникаючі питання. Американські лідери не тримали Україну в полі пристального погляду та недооцінювали всю

назріваючу ситуацію. Така незацікавленість в Україні стала одним із головних факторів початку війни з РФ.

Агресія Російської Федерації щодо України змусила США переглянути свої погляди на ситуацію в Східній Європі. В 2015 році США усвідомили свої дії, які негативно вплинули на ситуацію з Україною і не тільки, що стало початком нових напрямків у зовнішній політиці. Оскільки до цього адміністрація Б. Обама вибудовувала позитивні стосунки з РФ, яка стала однією із загроз порушення миру світового масштабу.

В 2016 році відбулася зустріч секретаря РНБО О. Турчинова з помічником державного секретаря США з питань контролю над озброєнням, верифікації та дотримання міжнародних угод Ф. Роуз. Під час даної зустрічі було обговорено питання безпеки, порушення угод з боку РФ, також була висунута ідея відновлення системи колективної безпеки в Євроатлантичному просторі [15].

Історія відносин України та США розвивалися у вигляді кривої. Відсутність усталених норм та однозначного напрямку стратегічного розитку вплинуло на швидкість досягнення мети та цілі обох країн. Тако асиметрія зацікавленості та напрямку зовнішньої політик відіграли в цьому не маловажливу роль.

2.2. Аналіз зовнішньої політики Дональда Трампа

Зовнішня політика Трампа за роки його президентства вплинула на весь світ. Ряд проблем виявився в центрі уваги, а спілкування на рівні дипломатії сильно змінилося.

Ще під час агітаційної кампанії Дональд Трамп всього трьома словами дав зрозуміти, якою буде його зовнішня політика: "Америка - перш за все". Вигравши вибори, всі дії та події Білого Дому підтверджували це гасло.

8 грудня 2017 року було оприлюднено Нову стратегію національної безпеки США. Всі напрями зовнішньої політики описані в документі, відповідали концепції «Америка понад усе». Головні пріоритети - це зростання авторитету Сполучених Штатів Америки на світовій арені, захист внутрішньої безпеки й стабільний розвиток у всіх сферах, підтримання миру [37].

На зовнішню політику США при Трампа наклали відбиток як конфронтація і безоглядне переслідування їм особистих інтересів, так і постійні кадрові перестановки, несподіванки і конфузи. І незалежно від результату наступних президентських виборів в Сполучених Штатах, всі ці зміни надали довгостроковий вплив на поведінку інших політичних гравців.

З моменту вступу на посаду президент Трамп підриває міжнародну співпрацю. Вже на третій день перебування в Білому домі він підписав указ про вихід США з транстихоокеанський партнерства (TPP), торгового угоди країн Азії та Тихоокеанського регіону [19]. Згодом Вашингтон вийшов з цілого ряду міжнародних організацій і угод, в тому числі з Ради з прав людини ООН і Паризької угоди по клімату.

Більш того, Сполучені Штати часто приймали важливі політичні рішення в односторонньому порядку і всупереч міжнародному консенсусу. Один із прикладів - визнання ними Єрусалиму столицею Ізраїлю і перенесення туди американського посольства. Маргарет Макміллан, професор історії в університетах Торонто і Оксфорда, а також запрошений історик Ради з міжнародних відносин (CFR), що базується в Нью-Йорку і Вашингтоні описала дії Дональда Трампа, як загрозу для мережі спілок та міжнародних організацій, яка була розбудована протягом довгих років. Також це вплинуло на послаблення позиції США у світі [53].

Перше місце серед регіонів в порядку напрямів діяльності зайняла Східна азія. Найголовніша причина цього - це конкуренція з КНР та її

спробами зайняти місце США в світі. Задля отримання впливу в регіоні. Д. Трамп відмовився від угоди про Транстихоокеанське партнерство (ТТП) 23 січня 2017 р. [49]. Розбіжності в геополітиці на міжнародній арені, торгівельно-економічні та регіональні суперечності між країнами пояснював всю зацікавленість США в даному напрямку своєї зовнішньополітичної діяльності. Також США звинувачують в утисках прав і свобод людини в Китаї, надмірному державному контролі над економікою, збільшенні витрат на військове забезпечення, розробку нової, а також ядерної зброї й дестабілізації кібернетичного простору [48].

Північна Корея також отримала свою частку уваги від президента США. У 2018 році Д. Трамп зустрівся з главою КНДР. Наступного року в лютому президент США провів другий саміт з Кім Чен Ином у столиці В'єтнаму. Однак конкретних результатів щодо денуклеаризації або становлення миру на Корейському півострові досягнуто не було [50].

Також відбулися зміни і у відносинах з Європейським Союзом. Д. Трамп неодноразово критикував НАТО та ставив під сумнів важливість існування даного альянсу. Трамп ввів мита на торгівлю з ЄС, а також санкції щодо російсько-європейського газового проекту "Північний потік-2".

Факт, що США можуть забезпечувати свої потреби внутрішніми енергоресурсами, вплинув на зменшення зацікавленості в Близькосхідному регіоні. Незмінним союзником США залишається Ізраїль. США залишає свою прихильність до даної країни. В Єрусалимі відбулося відкриття посольства США. Також Америка визнала Голанські висоти частиною Ізраїлю.

Американський континент має свою частку в зовнішньополітичних діях США. США продовжує співпрацю з політичними елітами країн, не зважаючи на те що населення не зовсім підтримує подібне втручання в справи країн. Зміцнилася співпраця США з Бразилією після приходу до

влади Жаїра Болсонару. Д. Трамп запропонував Бразилії вступити до членства в НАТО. Вагому роль тут відіграють тісні економічні зв'язки [52].

Арктика також має свою долю в увазі США, що пояснюється перш за все військово-політичним інтересом. В Гренландії розміщено американські військові бази. В Арктичній стратегії, прийнятої в 2019 році, визначено, що безпека й стабільність Арктики є важливим національним інтересом США [28].

Д. Трампа притримується консервативної галузевої політики на міжнародній арені. США не підписали Паризьку кліматичну угоду. Також вийшли з договору про обмеження стратегічних озброєнь, а саме ракет середньої дальності [34].

Україна не була включена до зовнішньополітичних пріоритетів адміністрації США. Трамп назвав її виключно європейською проблемою і саме Європа має її вирішувати [40]. За дослідженням американських експертів, у 2017 році найбільші ризики у зовнішній політиці США становили розвиток руху «Талібан» у Афганістані, військові конфлікти в Туреччині, Ірані, Іраку, Сирії. Україна же відноситься лише до помірних ризиків [31]. Але найбільші ризики у 2017 році, на думку президента США, знаходяться всередині самих США.

Інтерес США щодо України проявляється лише в двох сферах збереження цілісності Європи та європейської безпеки, невід'ємною складовою яких є Україна, а також як приклад успішного розвитку демократії за американською моделлю та реформування для інших країн регіону, включно з Росією. Тобто Україна виступає частиною регіону [1].

РОЗДІЛ 3

АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ 2017 - 2021 РОКІВ ТА ВПЛИВ НА ВІДНОСИНИ З УКРАЇНОЮ

3.1. Аналіз особливостей зовнішньої політики Дональда Трампа щодо України.

Першим викликом у відносинах між державами стало розходження в політиці Києва щодо присутності США і політикою Штатів щодо власного рівня заангажування на зовнішній арені. Якщо в Києві сповідували гасло «якнайбільше Америки» в Україні, то у Вашингтоні з президентством Трампа набув нового звучання підхід «якнайменше Америки». Чи якщо зовсім точно, – «менше Америки, більше Європи» [47].

Адміністрація Трампа дотримувалася двох підходів до зовнішньої політики щодо України щонайменше з початку 2019 року. Один прагнув просувати традиційні національні інтереси США. Другий прагнув просунути перспективи переобрання президента Дональда Трампа в 2020 році.

Після розпаду Радянського Союзу в 1991 році адміністрація Джорджа Буша Буша, зрозуміло, зосередила свою політику в Україні на долі тисяч колишніх радянських ядерних озброєнь на території України. Політика США щодо країни розширилася в 1993 р. Цілі адміністрацій Клінтона, Джорджа Буша та Обама відображали помітну послідовність у прагненні сприяти розвитку України як стабільної, незалежної, демократичної держави зі зростаючою ринковою економікою та поглибленням зв'язків з Європою .

Для цього були вагомі причини: така Україна сприяла б більш мирній та безпечній Європі; вона може стати партнером у вирішенні ключових міжнародних викликів, таких як розповсюдження ракет; а зростаюча економіка відкриє можливості для торгівлі та інвестицій США.

Здійснення цієї політики часом виявляється складним. Українські лідери часто повільно застосовували економічні реформи. Вони вагалися робити серйозні кроки проти корупції, яка пронизувала країну. Американські інвестори стикалися з грізними проблемами у розвитку свого бізнесу в країні.

Однак Україна виступила з основних питань, важливих для інтересів безпеки США. Київ ліквідував 2000 стратегічних ядерних боєголовок, розгорнутих для цілей американських міст, а також ракети та бомбардувальники, побудовані для їх доставки [6]; прийняті та застосовуються керівні принципи США щодо управління ракетними технологіями; закінчив свою участь у будівництві АЕС Бушера в Ірані; і розмістив значний контингент військ до збройних сил Іраку після війни 2003 року.

Адміністрація Д. Трампа продовжила цей політичний підхід, включаючи пропозицію підтримки України в умовах триваючої російської агресії на Донбасі. Але президент не поділяв підходу своєї адміністрації. Натомість Д. Трамп мав намір переслідувати іншу мету: переобрання його в 2020 році.

Одним із позитивних та важливих кроків у відносинах України та США стало рішення про придбання озброєнь [20]. Саме придбання, а не допомога. Тому можливість отримати прибуток стала важливим аргументом, чому США згодилось на дану пропозицію.

Надання зброї не розвязало конфлікт на Сході України. Тактика П. Порошенка зацікавити Д. Трампа бути позитивним персонажем миротворця в українсько-російському конфлікті не спрацювала. За президентства Д. Трампа П. Порошенко отримав у США комфортнішого співрозмовника, ніж за Б. Обами.

Попри високий політичний інтерес до США, стратегічне бачення та активну діяльність, результати за напрямом були затьмарено тим, що Україна опинилася в епіцентрі внутрішньополітичного скандалу у США.

В українсько-американському діалозі відбулася ціла низка неприємних моментів, починаючи від критики поступу антикорупційних реформ в Україні послом США в Україні М. Йованович, заяв колишнього генпрокурора Ю. Луценка [3] і затримки безпекової допомоги Україні до фігурування телефонної розмови В. Зеленського з Д. Трампом у справі імпічменту президентові США. Після відставки спеціального представника державного департаменту США з питань України К. Волкера нового призначення не сталося.

В телефонному дзвінку 25 липня з президентом В. Зеленським, Д. Трамп не просив таких речей, як допомога Україні у посиленні тиску на Іран, що сприятиме політичній меті США. Натомість він попросив про "послугу" та висунув два запити щодо Києва: з'ясувати, чи був український зв'язок з Crowdstrike (який перевіряв сервери Демократичного національного комітету в 2016 році), і розглянути звинувачення - яке вже давно неодноразово і повністю дискредитована - що колишній віце-президент Джо Байден намагався перешкодити розслідуванню діяльності його сина в Україні. Жоден із цих запитів не мав нічого спільного з національними інтересами США [29].

Телефонний дзвінок 25 липня відбувся на цікавому тлі. Д. Трамп втрутився, щоб затримати 391 млн. доларів схваленої Конгресом військової допомоги для України, не надавши жодної вагомої причини для цього. Він не призначив дату зустрічі із В. Зеленським, хоча запрошення було надіслано майже за два місяці до цього. Україна мимоволі опинилася посеред процесу імпічменту США. Водночас Україна продовжувала користуватися підтримкою США, особливо в Конгресі США, де підтримка була потужною та двосторонньою.

Звичайно, президент Дональд Трамп продовжував багато помилятися щодо відносин США з Україною. Він вважав, що вони захистили сина

колишнього віце-президента Джо Байдена Хантера від розслідування передбачуваних фінансових порушень. Він купує смішну теорію президента Росії Володимира Путіна про те, що Україна не є "справжньою країною". І він розглядає Україну настільки загально корумпованою, що малює нового президента України Володимира Зеленського тим самим пензлем неправдивих звинувачень, хоча В. Зеленський був не чим іншим, як телевізійним актором у піковий період імовірних українських помилок.

Незважаючи на це, є один елемент мислення Д. Трампа, який не повинен бути пов'язаний з фальшивою діяльністю, яку він вчиняє, оскільки це корисно кидає виклик тому, що стала тупиковою американською політикою щодо України. Президент Д. Трамп усвідомлював, що спроби вивести Україну на західну орбіту через членство в НАТО були контпродуктивними. Дійсно, та американська політика, розроблена президентом Джорджем Бушем, а потім підтримана президентом Бараком Обамою, зуміла допомогти розпалити зв'язки між США та Росією та Україною та Росією, не покращуючи життя народу України.

На жаль, врешті-решт, Д. Трамп набагато більше помилився, ніж правильно стосовно України. Замість того, щоб намагатись допомогти країні подолати внутрішні проблеми корупції та безгосподарного управління та зовнішню проблему покращення відносин з Росією, він намагався знущатися над Україною задля особистої політичної вигоди. Його адміністрація справедливо надала допомогу уряду України в галузі безпеки. Це залишає Україну ще більш розкритою у її проблемах з Росією, в той же час надсилаючи абсолютно неправильне повідомлення про те, як державна влада повинна матись у сучасній демократії.

3.2. SWOT-аналіз основних напрямків політики адміністрації президента США Дональда Трампа щодо України

3.2.1. Методологія SWOT-аналізу та використання його в політичній сфері

У сучасному світі існує маса різноманітних процесів та явищ, які потребують детального вивчення. Для цього створюються різні методи та плани. Один з таких є SWOT-аналіз. В 1963 році в Гарварді на конференції із проблем бізнес політики професор Кеннет Ендрюс уперше озвучив акронім SWOT [4]:

- Strengths - сили;
- Weaknesses - слабкості;
- Opportunities-можливості;
- Threats- погрози.

Так, він назвав запропонований ним новий метод структуризації й оцінювання інформації на попередній стадії розробки програми, що дозволяє виділити її основні сильні і слабкі сторони, а також можливі "побічні ефекти". Спочатку SWOT-аналіз було засновано на озвучуванні та структуризації знань про поточну ситуацію і тенденції. Пізніше він став використовуватися в ширшому розумінні - для конструювання стратегій. У 1982 р. професор Х. Вайхріх опублікував роботу [55], в якій запропонував новий вигляд SWOT-моделі, він назвав її SWOT-матрицею (Рис. 3.1) і розглядав як концептуальну основу систематичного аналізу, що полегшує зіставлення зовнішніх погроз можливостей із внутрішніми слабкостями й силами організації. Учений запропонував будувати стратегії поведінки фірми на основі систематичного зіставлення наперед створених списків зовнішніх чинників з внутрішніми силами і слабкостями. Надалі, в роботах інших дослідників, ця модель фігурує як розширена SWOT-модель, або як інтегрована SWOT-модель, Проте в більшості робіт зі стратегічного планування, як і раніше можна зустріти термін "SWOT-аналіз", хоча в них використана модель Вайхріха

[55]. У цій моделі процес стратегічного планування із застосуванням розширеної SWOT-матриці було запропоновано організувати як послідовність кроків: аналіз зовнішнього оточення організації; аналіз внутрішнього оточення організації, побудова стратегій і тактичних дій. [4]

Сильні сторони	Слабкі сторони
Можливості	Небезпеки (загрози)

Рис. 3.1. Матриця SWOT-аналізу

Мета побудови розширеної SWOT-матриці дає можливість побудувати чотири групи стратегій. Сумісному аналізу піддаються пари таких показників:

- сили - можливості (SO);
- сили - погрози (ST);
- слабкості - можливості (wo);
- слабкості - погрози (WT). [55]

У результаті аналізу показників з кожної пари формується набір стратегій:

1. Стратегії WT "слабкості - погрози". Направленні на подолання загроз, які виникають в зовнішньому середовищі.

2. Стратегії WO "слабкості - можливості". Стратегії даної групи пропонують використати можливості зовнішнього середовища, щоб подолати слабкі сторони організації.

3. Стратегії ST "сили - погрози". Дані стратегії допомагають розвинути сильні сторони організації, та передбачують негативні чинники, які можуть вплинути на сильні сторони.

4. Стратетії SO "сили - можливості". Дані стратегії використовуються щоб зміцнити сильні сторони та використати всі зовнішні можжливості для їх розвитку. [55]

Хоча після створення SWOT-аналізу з'явилося багато інших підходів до вивчення стратегічної поведінки організацій та розробки стратегій, проте SWOT-аналіз продовжує активно використовуватися та вдосконалюватися.

Так, Є. Маршаков, Є. Кузнецова та Ю. Буссель у своєму дослідженні [8] підкреслюють, що вже в 1980-і рр. SWOT-аналіз повноцінно використовувався у сфері державного управління - застосовувався адміністраціями штатів і міст у США при реалізації політик розвитку. Із середини 1990-рр. цей підхід зарекомендував себе в розробці стратегій, планів і програм регіонального розвитку в Європі, оцінки ефективності соціальної політики, бюрократичних структур і управлінських рішень у рамках державного сектора, оцінки галузевих політик.

Методологія SWOT є універсальною, достатньо зарекомендувала себе на практиці і цілком може бути використана як інструмент стратегічного планування в державному управлінні, у тому числі як основний механізм розробки стратегії розвитку сучасних міжнародних відносин. Але для її використання в зазначеному контексті необхідно чітко визначити:

- 1) технологію (етапи) проведення SWOT-аналізу:
- 2) аналітичні інструменти, що можуть бути використані на кожному з етапів та відбивають специфіку дослідження об'єкта управління.

Щодо опису технології проведення, то найбільш ґрунтовно технологію SWOT для державного описали в згаданому дослідженні російські автори С. Маршаков, С. Кузнецова та Ю. Буссель таким чином:

- 1) "сканування" контексту - включає пошук і установку основних проблемних трендів, які можуть вплинути на розвиток конкретного об'єкта;

2) підготовка та інвентаризація можливих дій - містить формулювання можливих дій держави в загальних концептуально однорідних поняттях і встановлення обмежень;

3) зовнішній аналіз можливостей і погроз - перераховуються ті параметри "оточення", які недоступні для контролю державної влади, але можуть істотно вплинути на реалізацію політики;

4) внутрішній аналіз сильних і слабких сторін об'єкта управління - містить аналіз чинників, які хоча б частково підконтрольні державі і можуть прискорити або загальмувати розвиток об'єкта;

5) класифікація можливих дій - виділення тих дій, які відповідно до результатів попереднього етапу можуть по-максимуму використовувати сильні сторони розробленої програми і нівелювати слабкі;

6) оцінювання розробленої policy-стратегії ґрунтується на порівняльному аналізі релевантних досвідів подібних програм.

Запропонована технологія реалізації SWOT-аналізу вважається цілком прийнятною, але на неї накладається специфіка конкретного завдання, для якого вона використовувалася (зазначені науковці оцінювали регіональну політику). Також у ній відсутній опис конкретних інструментів, що можуть бути використані на кожному з етапів аналізу.

Ф. Котлер, відомий дослідник у сфері маркетингу, зазначав, що менеджер, який використовує дану методику в своєму аналізі може виявити зовнішні загрози та можливості організації [36]. Період, який буде досліджуватись даним методом є одним із важливих компонентів аналізу. Періоди можуть бути:

1. поточний період - сильні та слабкі сторони суб'єкта політичної діяльності в умовах зовнішнього середовища теперішнього часу;

2. короткострокова перспектива - наступні 1-2 років;
3. середньострокова перспектива - в межах 3-5 років;
4. довгострокова перспектива - 5 років та більше [4].

Отже, в залежності від окреслених дослідником перспектив SWOT-аналіз може мати як поточний або короткостроковий прогноз, так і довгостроковий прогноз.

Як приклад застосування методики SWOT-аналізу у сфері політичного менеджменту можна провести аналіз ризиків та можливостей для новоствореної політичної партії або конкретного кандидата.

1. Сильними сторонами є присутність іміджевих характеристик, які позитивно сприймаються цільовими групами виборців. Важливо зазначити, що для нецільових груп ці іміджеві характеристики не будуть сприйматися позитивно, можливе навіть і негативне сприйняття. Проте аналітика, передусім, цікавлять цільові групи, і саме сприйняття з їх боку наявних іміджевих характеристик кандидата або партії має значення. Саме наявні іміджеві характеристики в рамках іміджевої конструкції становлять поточний рейтинг кандидата або партії, за винятком тих випадків, коли кандидата або партію підтримують з огляду на категоричне неприйняття їх конкурентів.

2. Слабкими сторонами партії або кандидата є ті якості, які можуть сприйматися цільовими групами як негативні. Дані якості можна перетворити на позитивні, частково позитивні або подати у вигідному для кандидата світлі.

3. Що стосується можливостей, то тут треба розуміти ті позитивні характеристики іміджу, які є відсутніми у межах іміджевої конструкції кандидата або партії, але з боку цільових електоральних груп можна бачити очікування цих характеристик. При виявленні даних характеристик, є

можливість допрацювати їх та включити в список наявних, що матиме позитивний відгук аудиторії.

4. Під загрозами розуміються ті іміджеві характеристики, які є відсутніми у поточному іміджі кандидата або партії, але при цьому мають чіткий негативний вплив на цільові електоральні групи. При виникненні даних характеристик та якостей в майбутньому може становити ризик падіння рейтингів та позитивних відгуків аудиторії.

Отже, для успішного політичного менеджменту є важливим зіставлення даних про внутрішнє та зовнішнє середовище, розгляд можливих ризиків та перспективних напрямів. Тим самим, методика SWOT-аналізу використовується для того, щоб допомогти покращенню діяльності кандидатів та політичних партій, а також для окреслення перспектив їх розвитку та трансформації в умовах конкурентного електорального ринку.

Формування стратегії й тактики SWOT-аналізу політичної кампанії на підставі має забезпечити кожну з таких вимог:

- формування, концентрація та підсилення власних переваг (сил) політичного суб'єкта (партії, політичного лідера, кандидата тощо);
- зменшення, нейтралізація, ребрединг недоліків (слабкостей) політичного суб'єкта;
- залучення та використання можливостей, що надає зовнішнє політичне середовище;
- протидія тим факторам зовнішнього політичного середовища, які потенційно погіршать перебіг політичної кампанії [12].

Отже, можна зазначити, що у цьому контексті використання методики SWOT-аналізу є необхідною складовою частиною формування стратегії та тактики політичної партії або кандидата на початковому етапі виборчої

кампанії. В рамках політичного менеджменту методика SWOT-аналізу дає змогу систематизувати ризиковані ситуації, краще розуміти структуру наявних у кандидата або партії ресурсів, відстежувати загальний стан зовнішнього середовища, виявляти та ефективно використовувати потенційні можливості. Методика SWOT-аналізу дає змогу правильно та своєчасно приймати стратегічні рішення, що є необхідним у постійно змінюючих умовах виборчих кампаній.

Серед недоліків методики можна виділити:

1. Методика SWOT-аналізу є можливість переоцінити очікування та недооцінити ризики.
2. Можливість вибрати не вірний предмет дослідження або в процесі дослідження відійти від вибраного напрямку.
3. SWOT-аналіз є лише одним зі способів систематизації наявних знань.
4. Результати мають здебільшого якісні характеристики, що призводить до певних труднощів [16].

Дана методика надає можливість зробити швидкий аналіз ситуації та зовнішнього середовища. Та на результатах даних розробити стратегію внутрішнього середовища.

Перспективним напрямом вдосконалення цієї методики може бути додавання до матриці SWOT інших компонентів, які дадуть змогу суттєво доповнити цей аналітичний інструмент, зрівняти недоліки та зачепити сфери, які SWOT-аналіз не включає в себе.

3.2.2. SWOT-аналіз політики США щодо України за президентства Д. Трампа

З 1992 по 2019 роки відносини між США та Україною пройшли через п'ять президентів Буша, Клінтона, Джорджа Буша, Обаму і Трампа, а з української сторони - Кравчука, Кучму, Ющенка, Януковича, Порошенка. П'ять президентів, їхні різні зовнішньополітичні тенденції та політичні цінності мали важливий вплив на розвиток відносин між США та Україною. У відносинах обох сторін існує як стратегічна співпраця, так і серйозні суперечності. На відміну від США та інших країн Співдружності Незалежних Держав, таких як Казахстан, відносини між США та Україною не є стійким і поступовим розвитком, а злетами і падіннями, спрямованими на прагматичне досягнення власних цілей. Це відображає важливу особливість відносин між США та Україною. У цьому полягає асиметрія двосторонніх відносин. Україна розглядає США як головного партнера, який допомагає проводити європейську інтеграцію та приєднуватися до існуючої європейської системи.

Значення України у зовнішній стратегії США суттєво відрізняється. За винятком Росії, стратегія США щодо країн СНД знаходиться в однакових рамках: країни мають однаковий пріоритет у стратегії США, і якісних відмінностей немає. Тим не менше, США, будучи єдиною країною у світі, яка може мати всебічний прямий і непрямий вплив на Україну (через міжнародні організації, Європейський Союз, інші західні країни і навіть Росію), знаходиться в центрі зовнішніх стратегічних пріоритетів. Багато національних стратегічних цілей України можливі лише за умови їх активної підтримки з боку США. Обидві сторони не мають однакового рівня у своєму дипломатичному досвіді. Як "нова" незалежна країна, Україна часто буває занадто наївною і сповнена ідеалізму. США постійно формують нове розуміння та позицію у відносинах з іншими країнами відповідно до потреб глобальних та регіональних стратегій. Політика США щодо України відображає очевидні невизначеності та прогалини, що створює штучні перешкоди для розвитку двосторонніх відносин. Це також є важливою внутрішньою причиною кризи у відносинах між США та Україною. США

ніколи не могли позбутися звички спостерігати за Україною крізь призму російської політики, тому справжній «поворот» у відносинах з Україною настане лише тоді, коли відносини між Росією та США серйозно погіршаться. Як тільки відносини між Росією та США покращаться, це вплине на відносини між США та Україною.

Оптимальним варіантом аналізу зовнішньої політики США щодо України за президенства Д. Трампа є SWOT-аналіз.

Першим етапом дослідження є визначення *сильних сторін* політики. Політику президента Д. Трампа щодо України можна охарактеризувати як непередбачувану, але все-таки, як ту, яка відповідає національним інтересам США. Тому що дії та прийняті рішення відображають виголошений ним лозунг "Спочатку Америка", навіть якщо це може помінати вектор відносин з іншими державами. Тому сильні сторони та інші елементи дослідження слід визначити з огляду на мету яку мав президент - відповідність національним інтересам США.

Сильні сторони. Спираючись на Стратегію Національної безпеки США [37], промови політиків та президента, програмні документи, метою політики США за часів каденції Д. Трампа є більш стримана та ізольована позиція США на міжнародній арені. Напряму в політиці "Америка понад усе" відобразилось на низці відносин з іншими державами, не виняток і Україна. П. Порошенко використав це гасло на користь України, показавши позитивну та виграшну сторону у відносинах з Україною. В результаті США надали летальне озброєння та відбувся перезапуск Комісії зі стратегічного партнерства Україна-США [21].

Також була прийнята Кримська декларація, в якій США зобов'язувались не визнавати Крим російським. Ще одна з причин діалогу Д. Трампа з Україною - це питання війни на Донбасі. Оскільки це є однією з перешкод позитивного розвитку відносин між Американською державою та

Росією. Ще одна із позитивних сторін адміністрації Трампа, вони не зруйнували політику санкцій проти РФ, хоча такий крок був цілком очікуваним. Конгрес США навіть вдався до превентивного заходу: кодифікації американських санкцій, що не дозволило б президенту скасувати їх власноруч. Також запровадила – хоч і з затримкою – важливі санкції щодо "Північного потоку-2"[13].

Отже сильними сторонами пріоритетів політики Д. Трампа щодо України є:

- підтримка та надання озброєння;
- перезапуск Комісії зі стратегічного партнерства Україна-США;
- прийняття Кримської декларації про не визнання Крим російським;
- санкції щодо "Північного потоку-2".

Слабкі сторони. Незважаючи на всі позитивні дії Д. Трампа щодо України, все ж таки негативних та слабких сторін у відносинах набагато більше. Перш за все, Д. Трамп мав досить сильне негативне представлення про Україну, яке досить важко змінити. Підтвердженням цього є, чи не найбільша кількість критики та відкритих негативних висловлювань в сторону української політичної еліти, серед всіх президентів США. За чотири роки президентства Д. Трампа його кроки в напрямку стримування російської агресії в Україні не було оформлене в самостійну стратегію. Через бажання налагодити відносини з Російською Федерацією президент США неохоче визнавав дії Росії щодо України саме агресією. Підтвердженням його ставлення до Росії, незважаючи на думку міжнародної спільноти, був неодноразовий заклик повернути Росію до G7 [18].

Погіршення у відносинах та довірі відбулося після оприлюднення телефонної розмови В. Зеленського та Д. Трампа, що стало результатом оголошення імпічменту президенту США [29].

Тому враховуючи всі ці фактори варто виділити такі слабкі сторони:

- негативне уявлення Д. Трампа про Україну;
- неоднаразові заклики повернути Росію до G7;
- негативна риторика президента;
- відсутність стратегії щодо стримування російської агресії в Україні.

Можливості. Вибори президента США закінчились та перемогу отримав Джо Байден. Тому розглянемо гіпотетичні можливості при повторній каденції Д. Трампа. За його президенства Україна отримала військову допомогу, що стало однією з його кроків до України [21]. Можна сподіватись на подальшу співпрацю в цьому питанні. За часів каденції Д. Трампа основною підтримкою України та її просування був Конгрес. Тому можна прогнозувати й подальшу його співпрацю в українському питанні. При, досить таки негативному ставленні до України, Д. Трамп є досить непередбачуваним політиком та особистістю, тому можливість зміни стратегічного напрямку теж не є виключним. При зміні пріоритетів на користь України, наша держава отримає підтримку з боку могутнього світового актора.

Отже, можливостями можна назвати:

- подальша підтримка Конгресу;
- продовження співпраці у військовій сфері;
- можливість зміни пріоритетів на користь України.

Загрози. Оскільки каденція Д. Трампа закінчилась, розглянемо загрози при повторному президентстві. Продовження напряму політики "Америка понад усе", було б вражено ще в більшій силі. Також при нагоді та при створенні твердого підґрунтя для цього - Д. Трамп приступив би до відновлення відносин з Росією, що не є досить позитивним для України.

Трампа став би президентом із чи не найбільш негативними поглядами на Україну. У Трампа, на відміну від Байдена, немає жодної емоційної прив'язки до України. Немає й мотивації зробити так, аби в Україні зрештою вдалося. Всі слабкі сторони оглянуті раніше, будуть мати гостріші наслідки.

Тому до загроз можна віднести:

- можливість покращення відносин з Росією;
- негативні погляди на Україну;
- відсутність мотивації та причини в підтримці України.

Охарактеризувавши політику США щодо України за допомогою SWOT-аналізу, необхідно зазначити, що незважаючи на негативне ставлення Д. Трампа до України, позитивні просування все таки відбувались. Незважаючи на бажання президента побудови відносин з Росією та політиці "Америка понад усе", Україна змогла отримати необхідну допомогу в протистоянні з агресором. Завершення каденції Д. Трампа стала однією із позитивних подій для України в подальшому розвитку відносин з США.

ВИСНОВКИ

1. Зовнішня політика - це напрям діяльності держави у побудові відносин з акторами міжнародної арени для задоволення певних внутрішніх потреб та цілей. Зовнішня політика країни складається з ланок, з'єднаних між собою ланцюгом суспільних відносин, тобто складається із соціальних, політичних, економічних, культурних ланок і є багатограним явищем. У будь-якій політичній системі головним центром політичної структури в процесі прийняття рішень є зовнішня політика. Її завдання полягають у визначенні та ідентифікації пріоритетів, їх реалізації, збереженні незалежності і цілісності держави. До сфери її завдань входять забезпечення комерційних, економічних і військових потреб, а також забезпечення міжнародного престижу. Відповідальність зовнішньої політики полягає і в сприянні могутності країни в економічній, політичній і військовій мобілізації сил держави. На базі зовнішньополітичної діяльності держав ґрунтуються певні міжнародні відносини, тобто сукупність політичних, економічних, культурних, військових, правових та інших зв'язків, а також взаємовідносин між державами, народами, політичними, економічними, науковими, релігійними, культурними організаціями та установами.

2. Відповідно до дослідження науковців Оксфордського університету розвиток аналізу зовнішньої політики як наукового напрямку можна розділити на три періоди. На першому етапі науковці розділяли аналіз зовнішньої політики із загальним розумінням теорії міжнародних відносин. Протягом другого етапу дослідники намагалися пояснити зовнішню політику за допомогою багаторівневої теорії. Даний підхід вплинув на теорію прийняття зовнішньополітичних рішень. Третій період включає в себе комплексний підхід до розуміння зовнішньої політики. В даний період науковці розглядають такі явища, як лідерство, інформація та інформаційне забезпечення.

3. Відносини між Україною та Сполученими Штатами Америки від початку проголошення незалежності та після "холодної війни" розвивались досить динамічно. На початку своєї незалежності Україна провела різноманітні політичні, економічні, соціальні та військові реформи відповідно за зразком західних країн, а також здійснила «однобічну» проамериканську дипломатію у зовнішній політиці. Певні зворушення в позитивну сторону у відносинах та зацікавленості США в Україні були після теракту 11 вересня 2001 року та під час Помаранчевої революції. Від початку Російської агресії щодо України Америка досить холодно поставилась до війни на Донбасі що розпочало новий етап у взаємовідносинах між державами. Асиметрія відносин та пріоритетів завжди мало неоднозначні результати для обох країн.

4. Зовнішня політика Д. Трампа базувалась на слогані, який він оголосив ще в передвиборчій кампанії: "Америка понад усе". В безпековій стратегії окреслено пріоритетні напрямки зовнішньої політики. Перший напрямок це - Східна Азія, зокрема КНР та КНДР. Між КНР та США є торговельно-економічні та регіональні суперечності. Щодо КНДР, то відбувся діалог між Д. Трампом та Кім Чен Ином, хоча до конкретних дій обитві країни не перейшли. Наступний напрям це ЄС та НАТО. Дональд Трамп активно критикував трансатлантичні відносини, неодноразово ставив під сумнів цінність НАТО. Близькосхідний регіон тж не залишився поза полем зору президента. Незмінним партнером регіону залишився Ізраїль.

5. Відносини з Україною за часів Д. Трампа не були на стільки позитивними, як хотілось би цього Україні. Але певні кроки були зроблені у сфері військової допомоги та санкцій. Але негативні висловлювання в бік України та українських політиків міжнародна спільнота чула неодноразово. Прихильність Д. Трампа до Росії та бажання розвивати позитивні стосунки з українським агресором не давали прозитивних результатів для України.

6. Результати SWOT-аналізу основних напрямів політики адміністрації президента США Д. Трампа щодо України представимо у вигляді матриці.

<p>Сильні сторони:</p> <ul style="list-style-type: none"> - підтримка та надання озброєння; - перезапуск Комісії зі стратегічного партнерства Україна-США; - прийняття Кримської декларації про не визнання Крим російським; - санкції щодо "Північного потоку-2". 	<p>Слабкі сторони:</p> <ul style="list-style-type: none"> - негативне уявлення Д. Трампа про Україну; - неоднаразові заклики повернути Росію до G7; - негативна риторика президента; - відсутність стратегії щодо стримування російської агресії в Україні.
<p>Можливості:</p> <ul style="list-style-type: none"> - подальша підтримка Конгресу; - продовження співпраці у військовій сфері; - можливість зміни пріоритетів на користь України. 	<p>Загрози:</p> <ul style="list-style-type: none"> - можливість покращення стосунків з Росією; - негативні погляди на Україну; - відсутність мотивації та причини в підтримці України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аудит зовнішньої політики: Україна-США [Електронний ресурс] // Інститут світової політики – Режим доступу до ресурсу: <http://glavcom.ua/publications/331953-audit-zovnishnoji-politiki-ukrajina-ssha.html>.
2. Богатуров А.Д., Косолапов Н.А., Хрусталев М.А. Очерки теории и политического анализа международных отношений. Москва : НОФМО, 2002. 384 с.
3. Заяви Луценка щодо Йованович неправдиві [Електронний ресурс] // Українська правда - Режим доступу до ресурсу: <https://www.pravda.com.ua/news/2019/03/21/7209841/>.
4. Изосимов С.В. Метод SWOT-анализа: его место в методах исследования, преимущества и недостатки / С.В.Изосимов, А.Л. Шевченко. Экономикс. 2013. № 2. С. 29-34.
5. Камінський Є. Українсько-американські відносини на початку 21-го століття / Є. Камінський // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць. – 2003. – Вип. 23. – С. 3- 19.
6. Колись третя за величиною ядерна армія у світі: як Україна позбулась ядерного арсеналу і що лишилось [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: <https://tsn.ua/zbroya/kolis-tretya-za-velichinoyu-yaderna-armiya-u-sviti-yak-ukrayina-pozbulas-yadernogo-arsenalu-i-scho-lishilosya-1579615.html>.
7. Лопух І. Обама дасть Україні менше / Ірина Лопух // Експрес. – 2012. – № 18 (6202). – 20 с.

8. Маршаков В. Методы структурированной оценки: SWOT-анализ, концептуальная карта, цветовое голосование / В. Маршаков, Е. Кузнецова, Ю. Буссель.
9. Мировая политика и международные отношения: ключевые слова и понятия / под общ. ред. М.М. Лебедевой, С.В. Устинкина. Москва ; Н. Новгород, 2000. 310 с.
10. Осейчук І.М. Семіотичний аспект політичної реклами / І.М. Осейчук Р.М. Крет// Соціальні комунікації: інструменти, технологія і практика: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 26–27 лютого 2021 р. – Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2021. – С. 57-59.
11. Пайфер С. Через 30-40 лет Украина будет нормальной европейской страной / С. Пайфер // Зеркало недели. – 2001. – 8 декабря. – С. 2.
12. Перемога на виборах: технології, кампанії, принципи: практичний посібник / Городок М.Д., Карташов А.В., Романенко Є.О., Стасюк В.Ю., за заг. ред. М.Д. Городка. Київ: 2016. 264 с.
13. "Північний потік-2": США запровадили перші санкції щодо компаній [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу: <https://www.dw.com/uk/pivnichnyi-potik-2-ssha-zaprovadyly-pershi-sanktsii-shchodo-kompanii/a-56277965>.
14. Погорська І. Україна-США: асиметрія двостороннього партнерства у глобальному світі / І. Погорська, Д. Лакішик // США і світ XXI століття: монографія. – К.: Центр вільної преси, 2013. – С. 331-342.
15. Помічник державного секретаря Френк Роуз перебуває з візитом у Києві. 19.01.2016. [Електронний ресурс] Голос Америки // Режим доступу: URL: <http://ukrainian.voanews.com/content/turchynov-rose-kyiv/3152818.html>.

16. Сухарев П.Н., Григоренко А.С. Метод SWOT-анализа: его преимущества и недостатки. Экономические науки. Маркетинг и менеджмент. 2010. № 6. С. 25-28.
17. Ткаченко Б.И. Проблемы эффективности внешней политики России на Дальнем Востоке. Владивосток, 1996. 140 с.
18. Трамп знову виступив за повернення Росії до G7 [Електронний ресурс] // Укрінформ - Режим доступу до ресурсу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/2764742-tramp-znovu-vistupiv-za-povernenna-rosii-do-g7.html>.
19. Трамп підписав наказ про вихід США з Транстихоокеанського партнерства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://economics.segodnya.ua/ua/economics/enews/tramp-podpisal-prikaz-ovyhode-ssha-iz-transtihookeanskogo-partnerstva-791113.html>.
20. Україна вперше попросила США продати озброєння [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: https://lb.ua/news/2019/07/07/431497_ukraina_vpervie_poprosila_ssha.html.
21. Україна-США: перезапуск стратегічного партнерства. Чи стратегічного патронажу? [Електронний ресурс] // Радіо Свобода - Режим доступу до ресурсу: <https://www.radiosvoboda.org/a/29604379.html>.
22. Черник П. Україна – Ірак: геополітичне тестування / П. Черник // Військово-науковий вісник. – Львів. – 2008. – № 10. – С. 216–230.
23. Шамшур О. Відносини України США: євроатлантичний контекст / О. Шамшур // Наука і оборона. – 2008. – № 3. – С. 12–15.
24. Шамшур О. Початок ери Обама. Зовнішньополітичний вимір // Дзеркало тижня. – № 42. – 2008. – С. 5.

25. Щербак Ю. Україна на шахівниці Буша-старшого / Юрій Щербак // День. – 2004. – № 87. [Electronic resource]. – URL: <http://www.day.kiev.ua/30460>.

26. Bush G. H. «Chicken Kiev Speech» / Remarks to the Supreme Soviet of the Republic of the Ukraine in Kiev, Soviet Union, August 1, 1991 / G. H. Bush. [Electronic resource]. – URL: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=19864>.

27. Clinton W. Remarks to the People of Ukraine in Kiev, Ukraine, June 5, 2000 / W. Clinton. [Electronic resource]. – URL: http://ukrweekly.com/archive/pdf3/2000/The_Ukrainian_Weekly_2000-24.pdf.

28. 2019 DoD Arctic Strategy: China and Russia, but No Climate Change? [Electronic resource] - URL: <https://www.americansecurityproject.org/dod-arctic-strategy-china-russia-and-no-climate-change/>.

29. Full Document: Trump's Call With the Ukrainian President [Electronic resource] - URL: <https://www.nytimes.com/interactive/2019/09/25/us/politics/trump-ukraine-transcript.html>.

30. Gerner D. «The Evolution of the Study of Foreign Policy». In Foreign Policy Analysis. Continuity and Change in Its Second Generation. ed. Laura Neack, Jeanne A.K. Hey, and Patrick Haney. New Jersey:Englewood Cliffs, Prentice Hall, 1995.– P. 19.

31. Global Conflicts to Watch in 2017 [Electronic resource] - URL: <https://www.theatlantic.com/international/archive/2016/12/global-conflicts-to-watch-in-2017/510095>.

32. Held D., McGrew A., Goldblatt D., Perraton J. Global Transformations, Politics, Economics and Culture. Cambridge: Polity Press, 1999. – P. 16.
33. Hudson V. Foreign Policy Analysis: Classic and Contemporary Theory. Lanham : The Rowman and Littlefield Publishing Group, 2007. 234 p.
34. INF nuclear treaty: US pulls out of Cold War-era pact with Russia [Electronic resource] - URL: <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-49198565>.
35. Karatnycky A. Meltdown in Ukraine / A. Karatnycky // Foreign Affairs. – 2001. – May/June. – Vol. 80. – №. 3. – P. 73-86.
36. Kotler P. Basics of marketing / P. Kotler // [Electronic resource] - URL: <http://rezakord.com/uploads/91b0c5c8c158421fa332a449c435e1b4.pdf>.
37. National Security Strategy of the United States of America. [Electronic resource] - URL: <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS-Final-12-18-2017-0905.pdf>.
38. Panas A. Ukraine's Role in the "Reset" / A. Panas // CSIS Washington, DC. – 2010. – July 30.
39. Popadiuk R. American-Ukrainian Relations / R. Popadiuk – McNair Paper 55. – Institute for National Strategic Studies. – Washington, DC: National Defense University, October 1966. – 855 p.
40. Putin's not going into Ukraine (if I'm President): Trump's key quotes on Ukraine [Electronic resource] - URL: <http://www.unian.info/politics/1614636-putins-not-going-into-ukraine-if-impresident-trumps-key-quotes-on-ukraine.html>.
41. Quester G. (Ed by) The Nuclear Challenge in Russia and the New States of Eurasia / S. Miller Russia and Nuclear Weapons, pp. 89-100. – Armonk, N.Y.: Sharps, 1995. – 275 p.

42. Rosenau J. The Study of World Politics: Theoretical and Methodological Challenges. New York : Routledge, 2006. P. 171–197.
43. Singer D. The Level-of-Analysis Problem in International Relations World Politics. 1961. № 1. P. 77–92.
44. Smith S., Hadfield A., Dunne T. (Ed.) Foreign Policy: Theories, Actors, Cases. - Oxford: Oxford University Press, 2007.
45. Snyder R., Bruck H., Sapin B. Decision-Making as an Approach to the Study of International Politics. Princeton : Princeton University Press, 1954. 120 p.
46. Sprout H., Sprout M. Man-Milieu Relationship Hypotheses in the Context of International Politics. Princeton : Princeton University Press, 1956. 101 p.
47. Ten ways Trump has changed America [Electronic resource] - URL: <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-42653793>.
48. These are the biggest threats to the US in 2020 [Electronic resource] - URL: <https://www.businessinsider.com/here-are-the-biggest-threats-to-the-us-in-2020-2019-12>.
49. Trump executive order pulls out of TPP trade deal [Electronic resource] - URL: <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-38721056>.
50. Trump says Kim wanted all sanctions lifted at Vietnam summit [Electronic resource] - URL: <https://www.theguardian.com/us-news/live/2019/feb/28/trump-kim-summit-leaders-to-meet-for-day-two-of-talks-in-vietnam-live>.
51. Ukrainian relations. Remarks by President Clinton and Ukrainian President Leonid Kravchuk, January 12, 1994. [Electronic resource]. – URL: <https://www.c-span.org/video/?61742-1/us-ukraine-relations#>.

52. U.S. Relations With Brazil [Electronic resource] - URL: <https://www.state.gov/u-s-relations-with-brazil/>.

53. ‘Vain, reckless, belligerent’: What unites Donald Trump and Kaiser Wilhelm II [Electronic resource] - <https://www.irishtimes.com/news/ireland/irish-news/vain-reckless-belligerent-what-unites-donald-trump-and-kaiser-wilhelm-ii-1.3269941>.

54. Waltz K. Man, the State, and War: A Theoretical Analysis. New York: Columbia University Press, 2001. 263 p.

55. Weihrich H. The TOWS Matrix A Tool for Situational Analysis, Long Range Planning 15(2): 54–66. [Electronic resource] - URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/0024630182901200>